

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2017

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований в 2009 році

Рівне – 2017

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2017. — 109 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Карпенчук Світлана Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Константинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 12 від 26.10.2017 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2017

5. Харчук А. В. Методика використання римованих текстів у навчанні молодших школярів лексики англійської мови / А. В. Харчук // Наукове видання Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка (філологічні науки). – №12 (271). – Ч. I. – Луцьк, 2013. – С. 214–224.

Статья посвящена проблеме обучения лексики английского языка учащихся начальной школы. Автор освещает ход и результаты практической реализации теоретически обоснованной методики использования рифмованных текстов в обучении младших школьников лексики английского языка. По результатам проведенной экспериментальной работы предоставляются методические рекомендации по использованию рифмованных текстов в процессе обучения детей младшего школьного возраста лексики английского языка.

Ключевые слова. английский язык, лексика, методика, младший школьник, рифмованный текст.

The article deals with the problem of teaching the English language of elementary school pupils. The author highlights the course and results of the practical implementation of theoretically reasonable method of using rhymed texts in teaching younger pupils of English vocabulary. According to the results of the experimental work, methodical recommendations for the use of rhymed texts in the process of teaching the children of the junior school age of English vocabulary are provided.

Key words. English language, vocabulary, methodology, elementary school pupil, rhymed text.

УДК 811.111:373.3.091.33

К.М. ПАВЕЛКІВ, В.В. МАЗУРИК

ІГРОВА ТЕХНОЛОГІЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

У цій роботі розгляну чи дійсно ігрова діяльність є важливим чинником розвитку особистості учня. Як гра впливає на навчальну діяльність. Зупинюся на класифікації ігор, наведу приклади ігор, які учитель може використати в процесі навчання.

Ключові слова: навчальна гра, ініціативна діяльність, принципи навчання іноземної мови, мовленнєво-мисленнєва діяльність, фонетичні, граматичні, лексичні і орфографічні ігри, комунікативні уміння.

Постановка проблеми. Нині основним принципом роботи сучасного педагога є не лише цілеспрямована дія на кожного учня, але і оптимізація спільної діяльності учнів. Велику допомогу в цьому надають навчальні ігри. Вони активізують навчальний процес і в порівнянні з традиційною формою проведення заняття мають деякі переваги.

В першу чергу, впровадження в практику ігрових методик безпосередньо пов'язане з рядом загальних соціокультурних процесів, спрямованих на пошук нових форм соціальної організованості і культури взаємовідносин між учителем і учнем. Необхідність підвищення рівня культури спілкування учнів в дидактичному процесі диктується необхідністю підвищення пізнавальної активності школярів, стимулювання їх інтересу до вивчення предметів.

Процеси перебудови, що відбуваються в країні, охопили усі сфери нашого життя: розширилися контакти із зарубіжними країнами, з'явилася можливість спілкування з іншими народами на усіх рівнях(міждержавні зв'язки, туризм, обмін учнями і студентами і т. д.). Це, у свою чергу, викликало необхідність вивчення іноземних мов. Спілкування на будь-якій мові вимагає великого словникового запасу, який накопичується впродовж декількох років. Звідси витікає, що вивчення мови слід розпочинати з раннього дитинства. Це викликало пошук педагогами нових прийомів, що дозволяють дітям ефективно і якісно, а головне з цікавістю вивчати іноземну мову. Враховуючи той факт, що інтерес є кращим стимулом до навчання, необхідно намагатися використати кожен можливість, щоб розвантажити дитину за допомогою ігрової діяльності в процесі навчання.

Застосування гри на уроках англійської мови сприяє комунікативно-діяльнісному характеру навчання, психологічній спрямованості уроків на розвиток мисленнєвої діяльності учнів засобами мови, що вивчаються, оптимізації інтелектуальної активності учнів в навчальному процесі, комплексності навчання, інтенсифікації його і розвитку групових форм роботи. Усім відомо, що легше піддається запам'ятовуванню те, що цікаво, а цікавим буває те, що захоплює, не викликає нудьги. У цікавій ігровій формі можна відпрацювати і повторити навчальний матеріал, значно поповнити свій активний словниковий запас, отримати і закріпити навички правильного написання англійських слів.

Гра - величезний стимул в досягненні успіху там, де іноді виявляються неефективними численні традиційні вправи. Урок може стати незабутньою подорожжю у світ англійської мови, дати можливість не лише сильним, але і слабким учням проявити свій творчий потенціал. Навіть самий незначний успіх - величезний крок на шляху пізнання. [6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Гра як одина з найдивовижніших явищ людського життя залучала до себе увагу філософів і дослідників усіх епох. Вже Платон вважав гру одним із корисних занять, а Арістотель бачив у грі джерело душевної рівноваги, гармонії душі і тіла. Певні етапи розвитку зумовили негативне відношення до гри і зробили майже неможливою спрямованість теоретичної думки на дослідження цієї діяльності. Проте з останньої третини XIX століття інтерес до ігрової діяльності з'являється знову,

з'являються перші наукові теорії гри. Гра починає розглядатися як важливий засіб тренування навичок, необхідних для психофізичного і особового розвитку, як первинна форма залучення людини до соціуму, а також як один із способів формування здатності до навчання і виховання почуття відповідальності за свої вчинки і свою групу. У психологічній концепції гра визначається як діяльність, предмет і мотив якої лежать в самому процесі її здійснення. На думку Д.Б. Ельконіна, "людська гра- це така діяльність, в якій відтворюються соціальні стосунки між людьми поза умовами безпосередньо утилітарній діяльності" [4, С.25]. Таким чином учений вважає, що гра соціальна за своєю природою і безпосередньою насиченістю і спроектована на відображення світу дорослих. Називаючи гру "арифметикою соціальних стосунків", Ельконін трактує гру як діяльність, що виникає на певному етапі, як одну з провідних форм розвитку психічних функцій і способів пізнання дитиною світу дорослих. У "Великій радянській енциклопедії" гра розглядається як "заняття, що не має практичної мети і служить для розваги і забави, а також застосовувалась на практиці деяких мистецтв (гра на сцені, гра на музичному інструменті)" [5, С.28]. У методиці викладання іноземної мови існує свій підхід до визначення поняття гри. Гра розглядається як "ситуативно-варіативна вправа, де створюється можливість багатократного повторення мовного зразка в умовах максимально наближених до реального мовного спілкування з властивими йому ознаками - емоційністю, спонтанністю, цілеспрямованістю мовної дії" [3, С. 25].

В ході діяльності дитини виникає "протиріччя між бурхливим розвитком у нього потреби у дії з предметами, з одного боку, і розвитком операцій (тобто способів дії), що здійснюють ці дії, - з іншою. Це протиріччя може вирішитися у дитини тільки в одному єдиному типі діяльності, в грі" [3, С.15]. У книзі Е.И. Пассова, доктора педагогічних наук, "Урок іноземної мови в школі" ми зустрічаємо наступне визначення гри : "Гра - це: 1) діяльність; 2) мотивованість, відсутність примусу; 3) індивідуалізована діяльність, глибоко особиста; 4) навчання і виховання в колективі і через колектив; 5) розвиток психічних функцій і здібностей; 6) "вчення із захопленням". Гра - потужний стимул до оволодіння іноземною мовою і ефективний прийом в арсеналі вчителя, "універсальний засіб, що допомагає учителеві іноземної мови перетворити досить складний процес навчання на захоплююче і улюблене дітьми, що вчать зайняття" [7, С.38]. Учбова гра виховує культуру спілкування і формує уміння працювати в колективі і з колективом.

Мета і завдання. Метою вивчення іноземної мови в початковій школі є формування в учнів комунікативної компетентності з урахуванням комунікативних умінь, сформованих на основі мовних знань і навичок, оволодіння уміннями та навичками спілкуватися в усній і письмовій формі з урахуванням мотивів, цілей та соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах і ситуаціях [2].

Для досягнення зазначеної мети передбачається виконання таких завдань:

- правильна вимова і розрізнення на слух звуків, слів, словосполучень і речень;
- оволодіння найбільш уживаною лексикою у межах визначеної тематики і сфери спілкування;
- отримання уявлення про основні граматичні категорії мови, яка вивчається;
- розпізнавання відомого лексичного і граматичного матеріалу під час читання та аудіювання й використання його у процесі усного спілкування;
- розуміння на слух мовлення вчителя, однокласників, основного змісту текстів із використанням наочності;
- участь у діалогічному спілкуванні (вміння вести етикетний діалог і діалог-розпитування під час повсякденного спілкування);
- уміння коротко висловлюватися у межах тематики і сфери спілкування, що визначені для початкової школи, відтворювати напам'ять римовані твори дитячого фольклору;
- оволодіння технікою читання вголос, читання про себе навчальних та нескладних текстів, використання прийомів ознайомлювального та навчального читання;
- правильне написання слів, словосполучень, речень і текстів;
- засвоєння елементарних відомостей про країну, мова якої вивчається.

Виклад основного матеріалу. Знаючи природу гри і враховуючи її роль в розвитку молодших школярів, учитель розуміє, які багаті можливості має ігрова діяльність. Педагог використовує ігри для вирішення серйозних навчальних завдань, а для дітей гра - це передусім захоплююче заняття. У грі всі рівні. Вона посилює навіть слабким учням. Почуття рівності, атмосфера захопленості і радості, відчуття посильності завдань - усе це дає можливість учням здолати нерішучість і боязнь зробити помилку, що заважають вільно здійснювати іншомовну комунікацію, що позитивно позначається на результатах навчання. Непомітно і без примусу засвоюється мовний матеріал, а разом з цим виникає почуття задоволення.

Гру слід розглядати як ситуативно-варіативну вправу, де створюється можливість для багаторазового повторення мовного зразка в умовах, максимально наближених до реально-мовного спілкування з властивими йому ознаками - емоційністю, цілеспрямованістю мовної дії.

Навчальні ігри сприяють виконанню наступних дидактичних завдань :

- створення психологічної готовності дітей до мовного спілкування;
- забезпечення природної необхідності багатократного повторення ними мовного матеріалу;
- тренування учнів у виборі потрібного мовного варіанту.

У навчальних іграх школярі опановують такі елементи спілкування, як уміння почати бесіду, підтримати її, перервати співрозмовника, в потрібний момент погодитися з його думкою або спростувати її,

уміння цілеспрямовано слухати співрозмовника, ставити уточнювальні питання і так далі. При усій різноманітності сюжетів в іграх ховається принципово один і той же зміст - діяльність людини і стосунки людей в суспільстві.

Ефективність гри як методичного прийому навчання підвищується, якщо учитель правильно визначить тривалість мовного спілкування учасників. Тривалість оптимальної працездатності у дітей молодших класів у спілкуванні досягає п'яти хвилин. Доцільність використання ігор в 1-4 класах обумовлена тим, що діти віддають перевагу груповій формі навчальної роботи. Для них спільна діяльність і спілкування знаходять особову значущість, вони прагнуть до освоєння нових форм і способів спілкування, пізнанню інших людей в спілкуванні, організації взаємовідносин з однолітками і дорослими.

Ігри підрозділяють на дві групи:

- підготовчі ігри;
- творчі ігри.

Групу підготовчих ігор складають : фонетичні, граматичні, лексичні, і орфографічні ігри, що сприяють формуванню комунікативних умінь на початковому етапі навчання, тобто в початковій школі.

До творчих ігор відносяться:

- рольові ігри;
- сюжетно-рольові.

Фонетичні ігри

1. "Довгий або короткий". Мета: формування навичок фонематичного слуху.

Хід гри : викладач називає слова. Учні піднімають руку, якщо звук вимовляється довго. Якщо голосний вимовляється коротко, руку підняти не можна. Виграє команда, яка припустилася менше помилок.

2. "Яке слово звучить"? Мета: формування навички встановлення звуко-буквених відповідностей.

Хід гри : учням пропонується набір з 10-15 слів. Вчитель починає вимовляти з певною швидкістю слова в довільній послідовності. Учні повинні зробити наступне:

Варіант 1. Розташувати картки в порядку, вимовленому вчителем.

Варіант 2. Вибрати тільки ті слова, які були вимовлені вчителем.

Варіант 3. Відкласти і вимовити слова, які учитель не вимовив.

Граматичні ігри.

1. "Зображуй дію". Мета: автоматизація вживання дієслів усної мови.

Хід гри : гравці утворюють пари. Один гравець зображує дію(мімічне або пантомімічне), інший повинен прокоментувати його, вживаючи вивчені дієслова.

2. "Подарунки". Мета: закріплення лексики по темі, автоматизація вживання вивчених дієслів в майбутньому часі в усній мові.

Хід гри : утворюються дві команди. На дошці записуються два ряди слів : 1) найменування подарунка, 2) список дієслів. Гравці повинні сказати, використовуючи при цьому дієслова зі списку, що вони робитимуть з подарунками, отриманими в день народження. Кожен учасник гри придумує по одній пропозиції. Виграє команда, яка швидше впорается із завданням і складе пропозиції без помилок.

Лексичні ігри.

1. "Викресли цифру". Мета: повторення кількісних числівників.

Хід гри : утворюються дві команди. Справа і ліворуч на дошці записується у розкид однакова кількість цифр. Викладач називає цифри одну за іншою. Представники команд повинні швидко знайти і викреслити названу цифру на своїй половині дошки. Виграє команда, що безпомилково впоралася з завданням.

2. "Числівники". Мета: закріплення кількісних і порядкових числівників.

Хід гри : утворюються дві команди. Вчитель називає порядковий або кількісний числівник. Перша команда повинна назвати попереднє число, друга - подальше(відповідно порядковий або кількісний числівник). За кожну помилку команда отримує штрафне очко. Виграє команда, що отримала меншу кількість штрафних очок.

2. "Розташуй правильно". Мета: закріплення лексики по темі.

Хід гри : клас ділиться на 2 команди. На дошці прикріплені картинки, під ними неправильні підписи. Хлопці з кожної команди по черзі виходять до дошки, переміщують картинку і вимовляють слово. Виграє команда, що зробила меншу кількість помилок.

4. "Більше слів". Мета: активізація лексики по вивчених темах.

Хід гри : утворюються дві команди. Кожна команда повинна назвати якомога більше слів на задану їй букву. Виграє команда, що назвала більшу кількість слів.

5. "Озвучте картинку". Мета: активізація лексики по вивченій темі розвитку навичок діалогічної мови.

Хід гри : гравці утворюють пари. Кожній парі даються картинку, до яких додаються картки з відповідними репліками. З їх допомогою необхідно озвучити картинку. Виграє пара, яка першою підготує діалог і правильно його відтворить.

Орфографічні ігри.

1. "Чергова буква". Мета: формування навички написання слів із заданою буквою.

Хід гри : Учні роздаються картки і пропонується написати якомога більше слів, в яких вказана буква

стоїть на визначеному місці.

Наприклад, викладач говорить: "Сьогодні у нас чергова буква "о", вона коштує на першому місці. Хто напише більше слів, в яких буква "о" коштує на першому місці"?

Час виконання завдання регламентується(3-5 хвилини).

2. "Одно з двох". Мета: формування словотворчих і орфографічних навичок.

Хід гри : ця гра по сенсу дуже близька до відгадування шарад. Тому приведені в її описі слова можна використати і для гри в шаради. Підбираються складні іменники, які можна розділити на дві частини, причому кожна з них може бути самостійним словом. Частини слова пишуться на листках паперу і роздаються учасникам гри. Кожен повинен відшукати собі партнера, у якого на листку написана друга частина слова. Виграє пара, яка зробить це швидше інших.

3. "Встав букви". Мета: перевірка засвоєння орфографії в межах вивченого лексичного матеріалу.

Хід гри : утворюються дві команди. Дошка розділена на дві частини. Для кожної команди записані слова, в кожному з яких пропущені букви. Представники команд по черзі виходять до дошки, вставляють пропущені букви і читають слово.

Наприклад: лексика по темі "Кольору" : w _ _ t _ , b _ o _ n, _ _ nk, _ la _ k, g _ _ e _ _ e _ o _ , r _ _ , _ lu _ . (white, brown, pink, black, green, yellow, red, blue).

4. "Що на картинці"?. Мета: перевірка засвоєння орфографії вивченого лексичного матеріалу.

Хід гри : кожен учасник отримує по картинці із зображенням предметів, тварин і так далі. Представники команд виходять до дошки, розділеної на дві частини, і записують слова, що відповідають предметам, зображеним на картинці. Після того, як учень написав слово, він повинен прочитати його і показати свою картинку. Виграє команда, яка швидше і з меншою кількістю помилок запише всі слова.

Висновки. Таким чином, вивчивши роль гри в процесі навчання і розглянувши необхідність застосування дидактичних ігор на уроках англійської мови можна зробити висновок про те, що виховна і розвиваюча цінність навчання в ігровій формі полягає в спрямованості її на рішення завдань, поставлених педагогом. Гра - чудовий спосіб змусити учнів активно працювати на уроці. Після важкої усної вправи або іншого стомлюючого зайняття весела гра - це ідеальна можливість розслабитися.

В результаті дослідження, я прийшла до висновку про те, що :

- використання на уроках по іноземній мові ігор і ігрових моментів, є важливим методом для стимулювання мотивації навчально-пізнавальної діяльності школярів;

- незалежно від того, наскільки динамічний учитель, завжди є моменти, коли увага учнів розсіюється.

Швидка, спонтанна гра підвищує увагу, пожвавлює, покращує сприйняття.

- ігри допомагають зняти скутість, особливо якщо виключити з них елемент змагання або звести його до мінімуму. Сором'язливий і слабкий учень відчує себе упевненіше і братиме участь в грі активніше, якщо мета гри - просто повеселитися, а не рахувати бали і вигравати. Хоча елемент змагання часто додає пожвавлення і підвищує активність, саме він створює великий психологічний тиск на учнів, вони бояться не впоратися із завданням, що виводить з гри сором'язливих і відстаючих;

- спираючись на результати педагогічної практики була доведена методологічна цінність застосування ігор на уроках іноземної мови, що полягає в тому, що участь в грі формує у дитини ряд психічних новоутворень. Ця уява і свідомість, які дозволяють йому переносити властивості одних речей на інші; формування характеру людських відносин, які надають певне значення тій або іншій дії окремої людини. У школяра виникає осмислена орієнтація у власних переживаннях, дитина прагне узагальнити їх. На основі усього цього у нього можуть бути сформовані навички культурної поведінки, що дозволяє йому ефективно включатися в колективну і індивідуальну діяльність;

- методологічні і методичні висновки були підтверджені на практичних заняттях в період проходження педагогічної практики. Таким чином, мною на практиці була доведена ефективність застосування ігрових методів на заняттях з іноземної мови для стимулювання мотивації учбово-пізнавальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державний стандарт початкової загальної освіти : затверджений Постановою Кабінету Міністрів № 462 від 20 квітня 2011 року.
2. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 1-4 класи. – К. : Освіта, 2012.
3. Типові навчальні плани початкової школи : затверджені наказом МОНмолодьспорту України № 572 від 10.06.2011.
4. Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи / О. Б. Бігич. – К. : Ленвіт, 2006. – С. 136-138,153-156.
5. Буренко В. М. Особливості навчання англійської мови учнів першого класу / В. М. Буренко // Іноземні мови в сучасній школі. – 2012. – № 2. – С. 7-9.
6. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі : навч. посібник / С. В. Роман. – К. : Ленвіт, 2006. – С. 208.
7. Самойлюкевич І. В. Перспективи раннього навчання іноземних мов в Україні та за кордоном : монографія / І.

В. Самойлюкевич. – Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – С. 261-367.

В этой работе рассматривается действительно игровая деятельность, которая является важным фактором развития личности ученика и то как игра влияет на учебную деятельность. Приводятся классификации игр и их примеры, которые учитель может использовать в процессе обучения.

Ключевые слова: обучающая игра, иноязычная деятельность, принципы обучения иностранному языку, речемыслительная деятельность, фонетические, грамматические, лексические и орфографические игры, коммуникативные умения.

This paper considers whether or not the game activity is an important factor in the development of the student's personality and how the game affects learning activities. The article dwells on the classification of games, give examples of games that the teacher can use in the learning process.

Key words: educational game, foreign language activities, principles of teaching a foreign language, speech and thought activity, phonetic, grammatical, lexical and spelling games, communicative skills.

УДК 373. 3. 016: 811. 161.2 (07)

Л.В. ЛУК'ЯНИК, І.В. ЮРКОВСЬКА

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИКО-ОРФОЕПІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті розглядаються різні аспекти проблеми формування фонетико-орфоепічної компетенції учнів початкових класів, обґрунтування та розкриття психолого-педагогічних та теоретико-практичних засад вивчення мовного матеріалу в початкових класах на фонетичній основі.

Ключові слова: фонетико-орфоепічна компетенція, учні початкових класів.

Актуальність дослідження. Основним завданням початкової ланки освіти є формування мовно-мовленнєвої особистості, яка вільно і комунікативно виправдано володіє уміньми і навичками в усіх видах мовленнєвої компетентності, а особливо – фонетичної [2, с.40]. Фонетика має особливе значення. Без розуміння природи фонетичних явищ неможливим стає вивчення орфографії та правопису, адже цей мовний матеріал має звукову основу. Актуальним наразі у методиці викладання української мови залишається питання про вивчення мовного матеріалу в початкових класах на фонетичній основі, адже основою орфографічної грамотності є уміньня співвідносити фонетичний і графічний образи слова, позначати звуки слова відповідними буквами без пропусків, замінь, вставлянь і переставлянь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як свідчить аналіз літературних джерел, питання лінгвістичних основ вивчення мовного матеріалу на фонетичній основі в початковій школі ще не було предметом спеціального вивчення. Лінгводидактичному аспекту роботи над розвитком комунікативної компетенції дошкільнят присвячено дослідження А.Богущ; проблемі розвитку зв'язного мовлення школярів - наукові праці Л.Варзацької, М.Вашуленка, Г.Іваницької, Г.Коваль, В.Капінос, Т.Ладиженської, В.Мельничайка, О.Хорошковської.

Різні аспекти проблеми формування мовленнєвої компетенції знаходимо в низці дисертаційних робіт. Зокрема: формування фонетико-орфоепічної компетенції у студентів (Н.Босак), навчання виразності мовлення у дошкільнят (О. Амацьєва), коригування вимовних навичок першокласників (О.Паскаль) та ін.

Метою роботи є визначення основних особливостей вивчення мовного матеріалу на фонетичній основі в початкових класах

Для досягнення мети роботи необхідно розв'язати такі **завдання:**

1. з'ясувати стан проблеми в сучасній педагогічній науці та практиці шкільного навчання;
2. обґрунтувати та розкрити психолого-педагогічні та теоретико-практичні засади вивчення мовного матеріалу в початкових класах на фонетичній основі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фонетична компетентність – правильна вимова усіх звуків мови, звукосполучень, згідно з орфоепічними нормами; наголосів; добре розвинений фонематичний слух, що дозволяє диференціювати фонем; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення (тембр, темп, сила голосу, логічні наголоси тощо) [3, с.19].

Звуковий склад мови як систему вивчає спеціальна наука — фонетика.

Фонетика (від грецького - звук) — розділ мовознавства, в якому вивчається звукова система мови в зв'язку з її смисловою роллю та різноманітні звукові змінь, що наступають у мові при сполученні звукових елементів між собою.

Під час формування фонетичних вмінь та навичок необхідно виходити з того, що правильність звукового оформлення мовлення виявляється в дотриманні орфоепічних та інтонаційних норм української мови. Характерними нормами літературної мови є виразність, точність, багатство. Фонетичні знання потрібні й для засвоєння орфоепії – норм літературної вимови, зокрема, правильної вимови звуків у головному вияві, у сполучуваності їх у мовному потоці, тобто в словах і реченнях [3, с. 20].

Фонетична компетентність формується у процесі роботи з виховання культури мовлення. Основними

ЗМІСТ

КІРІЛКОВА Н.В., ДЯЧОК К.І.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФІТОНІМІВ У ГОВІРЦІ СЕЛА СМОРОДСЬК ДУБРОВИЦЬКОГО РАЙОНУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	3
МАНДРИК Н. В., НОВАЧОК М.В.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОЙКОНІМІКОНУ БЕРЕЗНІВЩИНИ	4
ШКАРБАН Т. М., ДЕМЧУК Ю.В.	КОЛЬОРОНАЗВИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ ХУДОЖНЬОЇ ДІЙНОСТІ У ТВОРАХ ВОЛОДИМИРА ЛИСА	6
ЯСНОГУРСЬКА Л. М.	МОДЕЛЮВАННЯ КОНЦЕПТОСФЕРИ ЗРАДА У ЗІСТАВНО-ТИПОЛОГІЧНОМУ ТА ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ВИСВІТЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ)	8
ПАВЕЛКІВ К.М., ШЕРЕМЕТ М. В.	НОВОТВОРИ НА ПОЗНАЧЕННЯ НОМІНАЦІЙ НАЗВ ЯВИЩ ПРИРОДИ У ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ: СЕМАНТИКА, ФУНКЦІЇ, ПРАГМАТИКА	12
ДАНІЛОВА Н.Р., ДІДУШОК В.О.	ФУНКЦІОНУВАННЯ АВСТРАЛІЗМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	15
ДЕНИСЮК Л.В.	ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ	17
ДУБРОВА А.С.	ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВНЗ	20
КОВАЛЮК В.В., ШЕВЧУК Ю.О.	ВИКОРИСТАННЯ ТАКСОНОМІЇ БЛУМА НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ	21
МОРОЗ Л.В.	ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ФРН ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ	25
ПАВЕЛКІВ К.М.	ПРЯМИЙ МЕТОД ЯК ОДИН ІЗ КОМПОНЕНТІВ УСПІШНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА НЕМОВНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ВНЗ	27
ТРОФІМЧУК В.М., КОЗИК О.Я.	ВАЖЛИВІСТЬ АВТЕНТИЧНИХ ТЕКСТІВ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-МІЖНАРОДНИКІВ	30
МОРОЗ Л.В.	МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ – ЗАПОРУКА ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВНЗ	33
ДАНІЛОВА Н.Р., ПОЦКО Е.Є.	РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	39
ТРОФІМЧУК В.М., МАРИНІНА І.В.	ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-МІЖНАРОДНИКА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	42
ВАСИЛЬКЕВИЧ С.С.	ПРО ПИТАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	46
ЯСНОГУРСЬКА Л.М., МИСЬ К. Ю.	РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	49
МОРОЗ Л. В., ДОРОШЕНКО С. В.	ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ, ЯК ЗАСОБУ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	51
РОМАНЮК С. К., КОРИНЕЦЬ О. О.	ВИКОРИСТАННЯ РИМОВАНИХ ТЕКСТІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	53
ПАВЕЛКІВ К.М., МАЗУРИК В. В.	ІГРОВА ТЕХНОЛОГІЯ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	56
ЛУК'ЯНИК Л.В., ЮРКОВСЬКА І.В.	МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИКО-	

	ОРФОЕПІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	60
<i>РОМАНЮК С. К., ВЛАСЮК М. В.</i>	ІГРОВІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЛЕКСИЦІ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	62
<i>ДЕНИСЮК Л. В., БАХОВСЬКА М. В.</i>	ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	65
<i>ЯСНОГУРСЬКА Л. М., МУЗИЧУК О. В.</i>	ДИДАКТИЧНА ГРА НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	67
<i>КРАЛЯ І. В., МАР'ЮСИК І. В.</i>	ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	70
<i>ЯСНОГУРСЬКА Л. М., ПЕТРИК М. А.</i>	ПЕРЕВІРКА ЯКОСТІ ЗНАНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	74
<i>РОМАНЮК С. К., ЦІСАРУК О. Е.</i>	СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОВЕДЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	77
<i>МОРОЗ Л. В., КИРИЛЮК Н. О.</i>	ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	79
<i>ЛУК'ЯНИК Л. В., СТАДНІК Л. В.</i>	МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЇ НА УРОКАХ РІДНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	82
<i>БОЙКО Н. Г.</i>	ЕЛЕКТРОННЕ ЛИСТУВАННЯ ТА ЧАТ-УРОКИ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ В УЧНІВ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	85
<i>ДУБРОВА А. С., ГІС Н. С., ЛЕВИЦЬКА М. Є.</i>	НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	89
<i>ГАМЗА А. В., ЗАДЕРЕЙЧУК Ю. О.</i>	ФОРМУВАННЯ УВИРАЗНЕНОГО МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКА	93
<i>ПАВЕЛКІВ К. М., ШУЛЬГУН М. В.</i>	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗОРОВОЇ НАОЧНОСТІ	96
<i>ЯСНОГУРСЬКА Л. М., ВАВУЛІЧ В. А.</i>	БАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ УРОКУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ВЧИТЕЛЯМИ- ПРАКТИКАМИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	98
<i>РОМАНЮК С. К., ДЕМ'ЯНЮК І. В.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	104
<i>ДУБРОВА А. С., КУШНЕРЧУК І. О.</i>	СУТНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	107
<i>ЯСНОГУРСЬКА Л. М., МАРКОВЕЦЬ О. В.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ	109
<i>ЛУК'ЯНИК Л. В., АВРАМИШИН К. В.</i>	МЕТОДИКА ЗБАГАЧЕННЯ МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	
	ЕТНОКУЛЬТУРОЗНАВЧОЮ ЛЕКСИКОЮ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ	111
<i>ЯСНОГУРСЬКА Л. М., ПАСЄКА І. О.</i>	НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	114
<i>ЛУК'ЯНИК Л. В., ФЕДОРЕНКО В. В.</i>	МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНОЇ ДИКЦІЇ НА УРОКАХ ЧИТАННЯ	117
<i>ЯСНОГУРСЬКА Л. М., ГОДИНА А. В.</i>	ВИКОРИСТАННЯ КАЗКИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	119
<i>РОМАНЮК С. К., СТРИЛЕЦЬКА К. А.</i>	ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВОГО МЕТОДУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	127
<i>ЛУК'ЯНИК Л. В., МИСЬ К. Ю.</i>	ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНИХ УМІНЬ І НАВИЧОК МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ЧАСТИН МОВИ	130
<i>МОРОЗ Л. В., МОРОЗ Н. М.</i>	ПРО ПИТАННЯ МОВНОЇ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ	

<i>СІРАНЧУК Н.М., СКОПА Н.М</i>	СВІДОМОСТІ НАЦІЇ ЗНАННЯ ПРО РОСЛИНИ ЯК КОМПОНЕНТ ЗМІСТУ КУРСУ «ПРИРОДОЗНАВСТВО»	132 135
<i>ІВАШКЕВИЧ Е.Е.</i>	PERSONAL RELIABILITY OF THE NARRATOR: TRADITIONAL AND NONTRADITIONAL NARRATIVE DISCOURSE	137
<i>МИХАЛЬЧУК Н.О., АНТЮХОВА Н.І.</i>	THE IDEA OF UNDERSTANDING IN THE PSYCHOLOGICAL PARADIGM OF PROVERBS AND SAYINGS	141
<i>Відомості про авторів</i>		146
<i>Зміст</i>		148

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 26.10.2017 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 109с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2